

Bolagsstyrningsrapport

Bolagsstyrning

I enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) har till årsredovisningen fogats Bolagsstyrningsrapport för räkenskapsåret 2009. Bolagsstyrningsrapporten inkluderar styrelsens Internkontrollrapport. Rapporterna utgör inte del av de formella årsredovisningshandlingarna och har ej granskats av de externa revisorerna.

Beskrivning av SJ (koncernen)

SJ AB är helägt av svenska staten och verkar under marknadsmässiga villkor och krav. Tågtrafiken i koncernen bedrivs främst inom moderbolaget SJ AB samt i dotterbolagen Stockholmståg och Norrlandståg. I koncernen ingår dotterbolag och intressebolag som bedriver verksamheter med nära anknytning till SJs kärnverksamhet.

SJ är huvudsakligen verksam på marknaden för interregionala eller långväga resor. De dominerande kundgrupperna är privat-, affärs- och pendelresenärer. På den långväga resemarknaden konkurrerar tåget med bil, flyg och buss.

Divisionerna Trafik, Service, Försäljning och Fordon har inom SJ AB det operativa ansvaret för verksamheten. Divisionerna Trafik och Service inom SJ AB utför trafikuppdraget med hjälp av cirka 2 400 ombordanställda och lokförare med flera. I division Försäljning, med cirka 600 årsanställda, ingår såväl resebutiker som företagsförsäljning. Divisionen ansvarar också för externa återförsäljare såsom resebyråer.

Division Fordon, med cirka 300 årsanställda, omfattar verksamheten allt från anskaffning och underhåll av fordon till depåproduktion.

SJ ABs största dotterbolag Stockholmståg har cirka 600 anställda, varav de flesta arbetar som tågvård eller förare. Därutöver sysselsätter dotterbolagen Norrlandståg cirka 200 personer respektive SJ Service Academy cirka 50 anställda.

SJs tillämpning av Svensk kod för Bolagsstyrning

Koden är avsedd att utgöra ett led i självregleringen inom det svenska näringslivet. Koden behandlar det beslutssystem genom vilket ägarna direkt eller indirekt styr bolaget. Reglerna berör samspelet mellan bolagets ägare, styrelse, ledning och revisor. Dessutom anges riktlinjer för bolagens rapportering.

Enligt regeringen är Koden en del av regeringens ramverk för ägarförvaltning. Regeringskansliet har i Statens ägarpolicy preciserat de statligt helägda företagens tillämpning av Koden. SJ ska enligt regeringens riktlinjer tillämpa dessa regler, eftersom bolaget är helägt av svenska staten.

Styrelsen i SJ har beslutat att SJ ska tillämpa Koden med de undantag som anges nedan.

De principer som regeringen tillämpar i sin ägarpolicy överensstämmer i stor utsträckning med reglerna i Koden. Ägarens

riktlinjer innebär dock att de två kodregler som berör beredningen av beslut om tillsättning av styrelseledamöter och revisorer ersätts av en särskild nomineringsprocess för de statligt helägda företagen. Det främsta skälet för avvikelsen mot Koden är att dessa företag endast har en ägare medan Koden huvudsakligen riktas mot noterade företag med ett spritt ägande.

SJs styrelse har beslutat att ersätta kodreglerna 2.2 om valberedning och 2.3 om valberedningens sammansättning med ägarens nomineringsprocess.

Kodreglerna under "2 Val och arvodering av styrelse och revisor" tillgodoses av ägarens nomineringsprocess. SJ anser därmed att denna kodregel följs.

Enligt Kodens regel 4.4 ska minst två styrelseledamöter vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Skälet till regeln om oberoende är i all huvudsak att skydda minoritetsaktieägare. I statligt helägda bolag saknas dessa skäl för att redovisa ett oberoende gentemot staten. Mot bakgrund av ovanstående redovisar SJ inte sådana uppgifter.

Ansvar för bolagsstyrning inom SJ

I syfte att kunna tillgodose intressenternas behov och upprätthålla omgivningens förtroende är det elementärt för SJ att ha en effektiv bolagsstyrning. Därför lägger SJ stor vikt vid att ha en tydlig ansvarsfördelning inom organisationen och vidareutvecklar ständigt strukturerna för beslutsfattande och beslutsinstanser.

Ägar- och bolagsstyrning sker inom SJ utifrån aktiebolagslagen (ABL), Svensk Kod för bolagsstyrning och Statens ägarpolicy. Även andra relevanta regler och rekommendationer påverkar SJs ledning och kontroll, liksom interna dokument såsom bolagsordning, styrelsens arbetsordning samt instruktion för VD.

Ägaren

SJ AB ägs till 100% av svenska staten och förvaltas av Näringsdepartementet. Regeringen har värdeskapande som övergripande mål. Företag med statligt ägande delas in i två grupper; företag som verkar under marknadsmässiga villkor och krav respektive företag som primärt har särskilda samhällsintressen att infria. SJ tillhör kategorin som verkar under marknadsmässiga villkor och krav.

Målet att skapa värde medför krav på långsiktighet, effektivi-

tet, lönsamhet, utvecklingsförmåga samt ett miljömässigt och socialt ansvarstagande på motsvarande sätt som för andra företag som driver kommersiell verksamhet.

Ägarens mål

Ägarens långsiktiga finansiella målsättning för SJ är en soliditet på 30% och en avkastning på eget kapital uppgående till 10%. De ekonomiska målen ska vara av långsiktig karaktär och därmed gälla över tiden. På kortare sikt, exempelvis beroende på konjunktursvängningar, kan utfallet således vara högre eller lägre än given målnivå utan att ägaren därmed anser att målen över- eller underskrids.

SJs utdelningspolicy är att ordinarie utdelning ska uppgå till en tredjedel av årets vinst efter det att soliditetsmålet har uppnåtts.

Årsstämman

Årsstämman utser, på förslag av ägaren, styrelse och fastställer resultaträkning och balansräkning samt väljer revisorer. På årsstämman presenterar styrelsen bland annat förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare samt årsredovisning för godkännande. Årsstämma ska hållas inom sex månader efter räkenskapsårets slut och kallelse ska gå ut till riksdagskansliet senast fyra och tidigast sex veckor före årsstämman. Vid behov kallar styrelsen till extra bolagsstämma. På samtliga bolagsstämmor ska styrelsens ordförande och så många av de

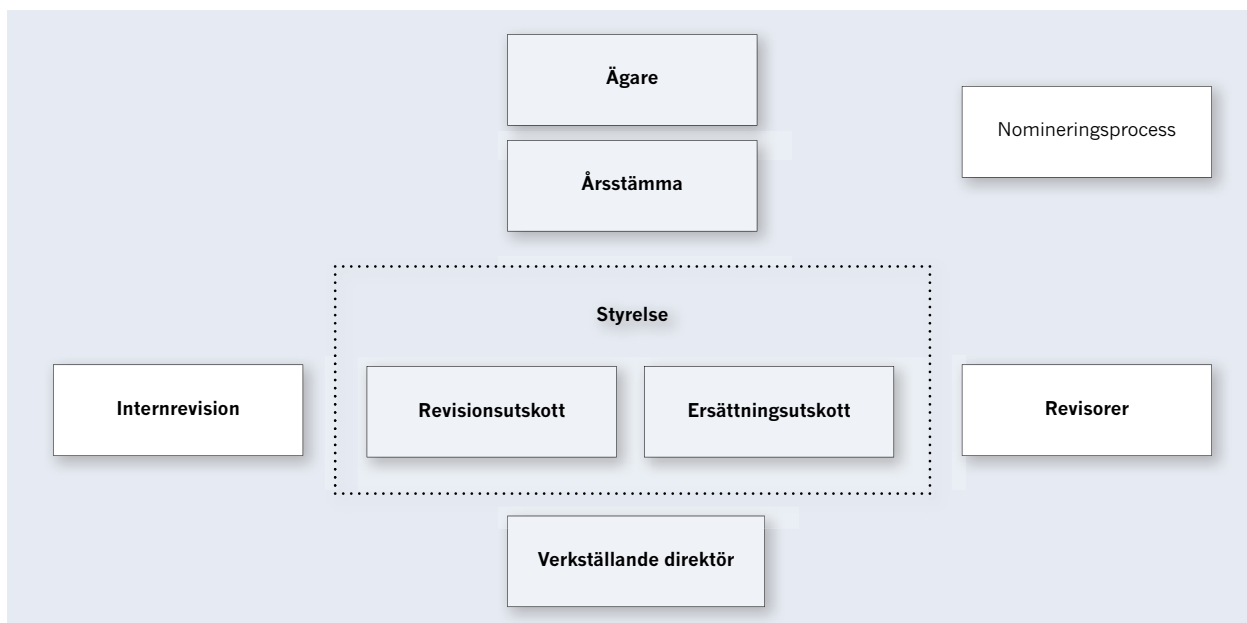
övriga styrelseledamöterna närvara att styrelsen är beslutsför. Verkställande direktören ska också närvara.

Årsstämman 2009 hölls den 27 april i Stockholm. Den var öppen för allmänheten och närvarande erbjöds att ställa frågor till ledningen. Årsstämman fattade beslut om utdelning uppgående till MSEK 181. På årsstämman beslöts att för tiden intill slutet av nästa årsstämma omvälja till styrelseledamöter: Ulf Adelson, Björn Mikkelsen, Monica Caneman, Ingela Tuvegran, Eivor Andersson, Lars-Olof Gustavsson och Elisabet Salander Björklund. Det beslöts att suppleant inte skulle utses. Vidare beslöts att för tiden intill slutet av nästa årsstämma utse Ulf Adelson till ordförande i styrelsen.

Det anmäldes att arbetstagarorganisationerna hade utsett ledamöterna Erik Johannesson (SEKO), Stefan Zetterlund (SEKO, ersättare), Thomas Winäs (ST), Siw Millstam (ST, ersättare), Nils-Gunnar Nyholm (TJ) och Jan Sandgren (TJ, ersättare).

Anmäldes att det registrerade revisionsbolaget Ernst & Young AB vid årsstämman 2008 valdes för en period av tre år intill utgången av årsstämman 2011 med den auktoriserade revisorn Anders Wiger som huvudansvarig. Det anmäldes att Riksrevisionen utsett auktoriserade revisorn Per Redemo att vara revisor i bolaget till och med årsstämman 2013. Som suppleant för Per Redemo har förordnats auktoriserade revisorn Staffan Nyström.

Ersättningen till styrelsens ordförande fastställdes till 260 000 (260 000) kronor per år och till styrelsens övriga ledamöter utgår ett arvode på 122 000 (122 000) kronor till envar

ledamot. Ersättningen till ordföranden i styrelsens revisionsutskott fastställdes till 55 000 (55 000) kronor per år och för övriga ledamöter till 43 000 (43 000) kronor.

Stämman beslöt att till ordinarie arbetstagarledamot skulle utgå ett arvode om 3 000 kronor per sammanträde.

Avslutningsvis framförde Elsa Widding ägarens tack till styrelsen, ledningen och personalen för ett utmärkt arbete till bolagets fromma under verksamhetsåret 2008 samt överlämnade till styrelsen en promemoria "Information till styrelsen för SJ AB vid årsstämman den 27 april 2009".

Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets förvaltning och skötsel. Vid utförandet av sina uppgifter agerar styrelsen som ett kollegialt organ med ett självständigt ansvar för bolagets förvaltning, organisation och ekonomiska situation.

I sitt beslutsfattande och handlande för bolaget ska styrelsen alltid främja bolagets intresse och se till dess bästa. Bolagets bästa kan generellt sammanfattas som en affärsmässig styrning som främjar bolagets utveckling genom att stärka marknadspositionen och därigenom öka förmögenhetsvärdet.

Styrelsens sammansättning

Styrelserna ska ha hög kompetens som är väl anpassad till respektive bolags verksamhet, situation och framtida utmaningar. För att komma ifråga för en styrelseplats fordras en hög allmän kompetens inom antingen löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller andra relevanta områden. Därutöver krävs en stor integritet och förmåga att se till bolagets bästa. Sammansättningen av styrelserna ska också ske så att en balans uppnås avseende kompetens, bakgrund, ålder och kön.

Nomineringsprocess

Nomineringsprocessen avseende styrelseledamöter till de statligt ägda bolagen drivs och koordineras av enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet. En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån styrelsens sammansättning samt bolagets verksamhet och situation. Nomineringen och tillsättningen av nya ledamöter föregås av en löpande dialog mellan ansvarigt departement och styrelseordföranden.

Arbetet med att skapa en strukturerad och enhetlig nomineringsprocess syftar till att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Näringsdepartementets förslag publiceras i god tid före årsstämma. Styrelseledamöter utses för ett år i taget.

Ägarens policy är att ingen person från ledningen ska ingå som ledamot i styrelsen. Verkställande direktören har dock närvaro-, yttrande- och förslagsrätt vid styrelsens sammanträden,

med undantag för fall då beslut avseende verkställande direktören kommer att fattas, samt en rätt att få en avvikande mening antecknad i styrelseprotokollet.

Tillsättning av styrelse

Näringsdepartementets förslag till styrelse presenteras i kallelsen till årsstämman och på bolagets webbplats. I anslutning till att kallelsen har utfärdats kommer följande information att finnas på webbplatsen rörande förslag till nyval och omval av ledamöter:

- ålder samt huvudsaklig utbildning och arbetslivserfarenhet
- uppdrag i bolaget och andra väsentliga uppdrag
- om ledamoten är att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen
- vid omval, vilket år ledamoten invaldes i styrelsen
- övriga uppgifter som kan vara av betydelse vid bedömningen av den föreslagna ledamotens kompetens och oberoende.

Föreslagen person för inval i styrelsen ska såvitt möjligt närvara på årsstämman för att kunna presentera sig och svara på frågor från ägaren.

Ersättning till styrelse

Styrelseledamöter uppbär ersättning för den arbetsinsats och för fullgörandet av det ansvar som uppdraget innebär. Ordförandens och övriga styrelseledamöters arvoden bestäms av årsstämman. Även arvoden till styrelseledamöter, som arbetar i särskilt inrättade utskott under styrelsen, ska bestämmas genom beslut på årsstämman.

Inför beslut på årsstämman om styrelsens arvoden genomförs en analys av arvodena i andra jämförbara företag, eftersom arvoden ska vara konkurrenskraftiga, men inte marknadsledande.

Styrelsens arbete

Styrelsens arbete följer en årlig ordning med föredragningspunkter och med särskilda teman, till exempel avgivande av årsredovisning och delårsrapporter samt godkännande av budget. Styrelsen beslutar även i frågor av principiell karaktär eller av stor ekonomisk betydelse såsom företagets övergripande strategi, omfattande struktur- och organisationsförändringar samt större investeringar. Styrelsens arbete regleras av den av styrelsen fastställda arbetsordningen med instruktioner avseende arbetsfördelning och ekonomisk rapportering som komplement till ABLs bestämmelser och Koden.

Verkställande direktören är ansvarig för att bereda informationsunderlag till styrelsen. Informationsunderlagen ska innehålla motiverade förslag till beslut. Verkställande direktören har

möjlighet, där så befinns lämpligt, att delegera uppgiften som föredragande i enskilt ärende till annan person underställd verkställande direktören.

Som styrelsens sekreterare tjänstgör SJs chefsjurist, Magnus Westerlind. Nedan redogörs för centrala ärenden som har behandlats under 2009:

- SJs konkurrenssituation
- trafikavtal
- järnvägspolitiska frågor
- investeringar
- finansiering
- styrelsens internkontrollrapport
- fastställande av policies
- fastställande av externa finansiella rapporter
- vinstdelningssystem för medarbetarna avseende 2009.

Styrelsens sammanträdesfrekvens är utöver det konstituerande mötet normalt fem möten. Under räkenskapsåret har styrelsen haft åtta protokollförda sammanträden. På styrelsemötet den 29 maj deltog även SJs ledningsgrupp och diskussion kring olika strategifrågor fördes.

Styrelseledamöternas närvaro framgår av nedanstående tabell.

Styrelseledamot	Närvarofrekvens
Ordförande, Ulf Adelson	8/8
Ledamot, Björn Mikkelsen	8/8
Ledamot, Monica Caneman	7/8
Ledamot, Ingela Tuvegran	6/8
Ledamot, Eivor Andersson	7/8
Ledamot, Lars-Olof Gustavsson	8/8
Ledamot, Elisabet Salander Björklund	8/8

Revisionsutskott

Revisionsutskottets uppgift är bland annat att svara för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra företagets finansiella rapportering. I denna uppgift ingår exempelvis att säkerställa att tillämpliga lagar och redovisningsrekommendationer följs. Därutöver behandlas hållbarhetsfrågor i utskottet. Revisionsutskottet består av tre styrelseledamöter, ordförande Ulf Adelson, Björn Mikkelsen och Monica Caneman.

Därutöver deltar i utskottets sammanträden ekonomidirektören och chefen för internrevisionen samt de externa revisorerna.

Revisionsutskottet är ett i förhållande till styrelsen beredande organ, vars förslag alltid underställs styrelsen.

Ledamöternas närvaro framgår av följande tabell.

Styrelseledamot	Närvarofrekvens
Ordförande, Ulf Adelson	4/4
Ledamot, Björn Mikkelsen	4/4
Ledamot, Monica Caneman	3/4

Ersättningsutskott

Inom SJ finns ett ersättningsutskott vars uppgift är att föreslå lön och övriga ersättningar till verkställande direktören samt principer för lön och övriga ersättningar till ledande befattningshavare inom SJ-koncernen.

Ersättningsutskottet består av tre styrelseledamöter, ordförande Ulf Adelson, Björn Mikkelsen och Lars-Olof Gustavsson.

Ersättningsutskottet är ett i förhållande till styrelsen beredande organ, vars förslag alltid underställs styrelsen.

Ledamöternas närvaro framgår av nedanstående tabell.

Styrelseledamot	Närvarofrekvens
Ordförande, Ulf Adelson	1/1
Ledamot, Björn Mikkelsen	1/1
Ledamot, Lars-Olof Gustavsson	1/1

Verkställande direktör och ledningsgrupp

SJs verkställande direktör, tillika koncernchef, sköter den löpande förvaltningen i enlighet med ABL och styrelsens anvisningar.

Utöver verkställande direktören består ledningsgruppen av nio medlemmar, vilka utses av verkställande direktören efter samråd med styrelsen. I SJs ledningsgrupp ingår Jan Forsberg, verkställande direktör, Jan Olson, direktör Affärsutveckling, Britta Dalunde, ekonomidirektör, Lars Svensson, direktör Trafiksäkerhet, Elisabeth Lindgren, kommunikationsdirektör, Håkan Ahl, direktör Service, Peter Cedervall, direktör Trafik, Nina Hornewall, försäljningsdirektör, Claes Broström, fordonsdirektör och Peter Blomqvist, personaldirektör.

Ledningsgruppens möten leds av verkställande direktören, som fattar beslut avseende SJ AB och koncernen i samråd med ledningsgruppen.

Utvärdering av styrelse och verkställande direktör

Styrelsens ordförande ansvarar för att styrelsens arbete årligen utvärderas. Utvärderingen, som utförts av en extern konsult, innebär att styrelsen som grupp såväl som individuellt utvärderas. Regeringskansliet informeras om utvärderingens resultat.

Resultatet från utvärderingen 2009 visade att styrelsearbetet alltjämt karaktäriseras av mycket hög nivå avseende formalia och uppföljning av bolagets verksamhet. Det bedöms att bolaget mycket väl lever upp till de krav som gäller för bolag noterade på börsen. Informationen till styrelsen inför och under möten håller fortsatt mycket hög kvalitet. Beslutsunderlagen

INTERNREVISIONENS TRE PARALLELLA INRIKTNINGAR

	Finansiell	Compliance	Operationell
Mål:	Oberoende granskningsfunktion med mål att självständigt granska SJ-koncernens interna styrning samt kontroll.	Bedöma efterlevnad av policies, riktlinjer, lagar och föreskrifter.	Utvärderar hantering av risker inom företaget och varnar för risker. Granskar den interna styrningen och kontrollen inom koncernens linjeorganisation.
Information i huvudsak för:	Styrelse och ledning.	Styrelse och ledning.	Styrelse och ledning.
Riktning på revisionen:	Mot föregående år.	Från idag och bakåt.	Från idag och framåt.
Revisionen baserad på:	De standards för Internrevision som har framtagits av IIA ¹⁾ .	SJs normer avseende policies och riktlinjer. Specifik lagstiftning och föreskrifter. Avseende kvalitets- och miljörevisionen utifrån ISO 19011.	Styrelsens och ledningens uppdrag, visioner och mål.
Revisionsexempel:	Internrevisionen inom SJ övervakar efterlevnad av god intern kontroll genom att granska, analysera och testa den interna kontrollen i enlighet med den av styrelsen fastställda revisionsplanen.	Internrevisionen granskar hur policies, riktlinjer eller lagar efterlevs.	Internrevisionen arbetar för att säkerställa effektiviteten i processer, informationssystem eller andra funktioner. Internrevisionen genomför även revision hos leverantör.

1) IIA är The Institute of Internal Auditors.

upplevs av styrelsen vara väl underbyggda och balanserade. I utvärderingen framkom att förtroendet inom organisationen för ordförande och verkställande direktör är starkt.

Utvärderingen syftar till att löpande effektivisera styrelsearbetet och att användas som underlag i arbetet med att utse nya ledamöter.

Internrevision

Internrevisionens arbete bygger på en systematisk metodik utifrån branschstandards. Årligen fastställs internrevisionens revisionsplan av styrelsen. Internrevisionen genomför årligen riskanalyser av koncernen därtill av eget arbete utifrån tidigare erfarenheter. Internrevisionens arbetsplanering sker i samråd med de valda externa revisorerna. Inför varje revisionsuppdrag genomförs en riskanalys. Internrevisionen granskar hela koncernens verksamhet.

Revisorer

Revisorernas uppgift är att oberoende granska styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt företagets årsredovisning och bokföring.

Regeringen förordar att styrelsen och revisorerna träffas minst en gång per år för att diskutera redovisningen, förvaltningen och riskhanteringen i företaget. Styrelsen ska minst en gång per år, utan närvaro av verkställande direktören eller

annan person från bolagsledningen, träffa bolagets revisorer.

För räkenskapsår 2009 har styrelsen och revisorerna träffats en gång och diskuterat företagets bokslut, redovisning, förvaltning och riskhantering. Vid ett av dessa tillfällen har revisorerna träffat styrelsen utan närvaro av ledningsgruppen. Dessutom har revisorerna fortlöpande kontakt och möten med styrelsens revisionsutskott.

Nomineringsprocess

Ansvaret för val av revisorer för företag med statligt ägande ligger hos ägaren. Det praktiska arbetet med upphandlingen hanteras av företagets revisionsutskott. Regeringskansliets ägarrepresentanter följer alla stegen i upphandlingsprocessen från upphandlingskriterier till urval och utvärdering. Det slutliga beslutet fattas av ägaren på årsstämman.

Tillsättning av revisorer

För det fall omval av revisorer övervägs utvärderas alltid revisorernas arbete.

I kallelse till årsstämma presenteras förslag till val av revisorer och information om förhållanden som kan vara av betydelse vid bedömning av föreslagna revisorers kompetens och oberoende. Informationen innefattar även omfattningen av föreslagna revisorers tjänster till bolaget utöver revision under de senaste åren samt, vid omval, vilket år revisorn valdes och hur

länge revisorn innehaft uppdraget.

Föreslagna revisorer ska närvara på årsstämman för att kunna presentera sig och svara på frågor från ägaren.

Ersättning till revisorer

Arvode och kostnadsersättning till revisorerna utgår enligt löpande räkning och redovisas i not 8, sid 40.

Policies

Det är styrelsens och ledningens ansvar att de företag där staten har ägarintressen sköts föredömligt inom de ramar lagstiftningen ger och i enlighet med ägarnas långsiktiga intressen. I frågor som rör ekonomi, miljö, medarbetare, mångfald och social hållbarhet har alla företag ett stort ansvar, inte minst företag med statligt ägande. Regeringen har därför uttryckt att styrelserna aktivt bör följa och rapportera om företagens insatser i dessa frågor.

Inom SJ finns övergripande policies såsom etikpolicy, miljöpolicy, jämställdhetspolicy, hållbarhetspolicy samt policies inom områdena anställnings- och arbetsvillkor.

Etikpolicy

SJs etikpolicy reglerar SJs agerande avseende affärsetik, miljö och relation till anställd.

SJ ska sträva mot att uppfattas som ett modernt, lönsamt och kundnära reseföretag. Vi bedriver vår verksamhet på affärs-mässiga grunder. För att lyckas följer vi de lagar, förordningar, avtal och vedertagna normer som gäller på de marknader där vi är verksamma.

SJs viktigaste uppgift är att uthålligt upprätthålla en god ekonomi och en sund och framgångsrik verksamhet. Detta ansvar har SJ gentemot ägare och medarbetare såväl som mot samarbetspartners och intressenter.

Miljöpolicy

Miljöpolicyen är en integrerad del i SJs affärsidé, vision och värderingar. Miljöpolicyen ska utgöra vägledning i SJs miljöarbete.

Miljöhänsyn ska genomsyra hela SJ-koncernens verksamhet. Miljöarbetet ska vara branschledande och våra produkter och tjänster ska ses som det mest miljöanpassade resealternativet. Ett aktivt och målinriktat miljöarbete är en förutsättning för god lönsamhet.

Förbättringsarbetet bedrivs utifrån uppställda miljömål med fokus på följande miljöområden: energieffektivitet i tågdriften, utsläpp till luft från tågdrift, inköp av varor och tjänster, källsortering och resurshushållning samt utbildning och information.

Miljöarbetet ska präglas av öppenhet och trovärdighet mot medarbetare, kunder, samhälle och media. Vi ska föra en aktiv

dialog med våra kunder och ställa krav på samarbetspartners och leverantörer.

Jämställdhetspolicy

Jämställdhet inom SJ innebär att alla medarbetare ska behandlas och accepteras för den individ han/hon är, oavsett kön. Genom jämställdhet blir SJ ett attraktivt företag för såväl medarbetare som kunder och befäster sin naturliga plats i ett jämställt samhälle.

Policyn ska säkerställa att män och kvinnor inom SJ har lika rättigheter och möjligheter i fråga om arbete, anställningsvillkor och utvecklingsmöjligheter.

Policyn ska vara ett verktyg för att motverka och förebygga diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling på grund av kön.

Policy avseende etnisk mångfald

Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp av personer med ett nationellt eller etniskt ursprung, ras eller hudfärg.

Etnisk mångfald inom SJ innebär att medarbetarnas olika erfarenheter tas tillvara och att alla uppskattas för den person han eller hon är oavsett etniskt tillhörighet.

Genom etnisk mångfald blir SJ ett attraktivt företag för såväl medarbetare som kunder och befäster sin naturliga plats i ett mångkulturellt samhälle.

Kvalitetspolicy

Kvalitetspolicyen utgår från SJs affärsidé, vision och värderingar, och ger vägledning i SJs kvalitetsarbete.

Målet för vårt kvalitetsarbete är nöjda kunder. Det förutsätter att vi i alla delar av vår verksamhet:

- är lyhörda för kundernas krav och förväntningar
- tar ansvar för att leverera rätt kvalitet
- har rätt kompetens och bra arbetsförhållanden
- utvecklar och ständigt förbättrar processer och medarbetare mot tydliga mål
- regelbundet följer upp kundtillfredsställelse
- har förmåga och vilja att snabbt förändra oss till nya krav och förväntningar.

Vi ska välja leverantörer och partners som förstår, respekterar och har förmåga att leverera rätt kvalitet. Grundtanken är att vår långsiktiga framgång helt och hållet beror på vår förmåga att skapa värden för våra kunder.

SJs hållbarhetspolicy – Ansvarsfull konkurrens

I december 2008 fattade SJs styrelse beslut om en ny hållbarhetspolicy, som en konsekvens av ett strategiskt förändringsarbete under hösten 2008. Den nya policyen är anpassad till

de utmaningar som SJ nu ställs inför. Arbetet är dessutom gjort mot bakgrund av de riktlinjer om extern rapportering som regeringen fattade beslut om i november 2007.

SJ definierar strategisk ansvarsfull konkurrens som förmågan att hantera SJs påverkan på omvärlden på ett sätt som långsiktigt motsvarar och ligger i linje med SJs intressenters förväntningar – vad avser såväl miljöområdet som de sociala och finansiella områdena – såsom dessa kan identifieras i aktiva dialoger och relationer.

Styrelsens beskrivning av intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen för räkenskapsåret 2009

Styrelsen ansvarar enligt ABL för den interna kontrollen, vilket även framgår av Koden. Regeringen uttalar i sin ägarpolicy att Koden ska vara en del av ramverket för ägarförvaltningen.

I styrelsens ansvar ligger bland annat att säkerställa att företaget har en god intern kontroll, vars övergripande syfte är att skydda ägarens investering och företagets tillgångar. Intern kontroll är den process genom vilken företagets styrelse, ledning och andra medarbetare skaffar sig rimlig säkerhet att företagets mål uppfylls inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och effektivitet,
- Den ekonomiska rapporteringens tillförlitlighet,
- Efterlevnaden av tillämpliga lagar och förordningar.

SJs styrelse beslöt den 11 maj 2005 att införa Koden. Detta skärpte kraven på redovisning av hur den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är organiserad.

Kontroller av de finansiella rapporterna är väsentliga för att rimligt kunna säkerställa riktighet och fullständighet i redovisningen så att en rättvisande bild erhålls av bolagets och koncernens resultat och ställning. Denna rapport beskriver de viktigaste inslagen i bolagets system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen, enligt regeln 10.5 i Koden.

I enlighet med Kodens regel 10.6 finns en internrevisionsavdelning etablerad inom SJ.

Årets arbete med intern kontroll har utgått från ledningsbeslut, som har beaktat rapporterade iakttagelser från externa och interna revisorer.

Kontrollmiljö

Grunden för intern kontroll är kontrollmiljön, som anger tonen i företaget. Kontrollmiljön innefattar den kultur som styrelse och bolagsledning kommunicerar och verkar utifrån.

Inom SJ finns, av styrelsen och verkställande direktören samt av divisions- och stabschefer, fastställda policier, instruktioner, processbeskrivningar och handböcker. Dessa dokument utgör tillsammans SJs strukturkapital. Syftet är att de tillsammans med ett processororienterat arbetssätt ska skapa en effek-

tiv verksamhet med god intern kontroll och tillförlitlig finansiell rapportering. Under räkenskapsåret 2007 har styrelsen fastställt hur arbetet med den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen ska bedrivas.

SJs revisionsutskott ska bland annat säkerställa att tillämpliga lagar, redovisningsrekommendationer och övriga krav efterlevs. Utskottet har en skriftlig arbetsordning som är fastställd av styrelsen.

SJs verkställande direktör ansvarar för den löpande förvaltningen enligt styrelsens anvisningar och fattar beslut om åtgärder i samverkan med SJs ledningsgrupp. Externa revisorer i SJ är Ernst & Young AB med Anders Wiger som huvudansvarig revisor och Per Redemo, av Riksrevisionen förordnad revisor. De externa revisorernas uppgift är att granska styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt företagets bokföring och årsredovisning.

Inom SJ finns en internrevision som är oberoende av verksamheten. Internrevisorernas uppgift är att granska verksamheten.

Internrevisionen övervakar efterlevnaden av god intern kontroll genom att granska, analysera och testa den interna kontrollen avseende bland annat den finansiella rapporteringen i enlighet med den av styrelsen fastställda revisionsplanen.

Internrevisionen rapporterar resultatet av sin revision till SJs revisionsutskott och styrelse.

Stab Ekonomi har en helhetssyn på verksamheten och ansvarar för att ge beslutsstöd till ledningen. Inom staben finns avdelning Business Control som fungerar som stöd till verkställande direktören, divisionerna och staberna.

Efter införandet av International Financial Reporting Standards, IFRS och Koden har SJ uppdaterat sin ekonomihandbok i form av information på SJs intranät, rutiner för framtagningen av de finansiella rapporterna, upprättat en internkontrollpolicy inklusive en processbeskrivning samt kontinuerligt uppdaterat rapporteringsmallar i enlighet med gällande krav.

Riskhantering

En strukturerad riskbedömning möjliggör identifiering av de väsentliga risker som har betydelse för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen samt identifiering av var dessa risker återfinns.

Styrelsen arbetar systematiskt med riskbedömningar för att identifiera och vidta åtgärder avseende företagets riskområden. Riskbedömningarna koncentreras till de riskområden som förväntas kunna påverka resultat och finansiell ställning i väsentlig omfattning. Revisionsutskottet utvärderar, som beredning av styrelsens arbete, de riskbedömningar som gjorts inom SJ.

Sedan 2005 har SJs ledningsgrupp haft en etablerad pro-

cess för riskbedömning. Processen innebär att företagsledningen kvartalsvis följer förändringarna i riskbedömningarna för att besluta om behov finns att vidta åtgärder eller om nya riskområden ska bedömas. Resultatet av riskbedömningarna kan innebära förändringar i erforderliga styrdokument. Dessutom genomför Business Control, på uppdrag av företagsledningen, analyser av risker och möjligheter i olika projekt samt av de operativa delarna av verksamheten.

SJ har analyserat poster i balans- och resultaträkningen för att dels identifiera risker som är väsentliga, dels kunna vidta åtgärder, som kan minimera dessa risker.

En ny riskhanteringsprocess har införts under 2009.

Kontrollaktiviteter

Företagets kontrollaktiviteter utformas för att systematiskt hantera väsentliga risker avseende den finansiella rapporteringen inklusive viktiga redovisningsfrågor som identifierats under riskbedömningen. Kontrollaktiviteterna syftar till att förebygga eller tidigt upptäcka fel i den finansiella rapporteringen och därigenom minimera konsekvenserna.

Stab Ekonomi ansvarar för analysen av det ekonomiska utfallet och sammanställningen av den finansiella rapporteringen.

Ett exempel på kontrollaktiviteter är kvartalsvisa Business Reviews, som administreras av Business Control. Vid dessa möten redovisar cheferna i ledningsgruppen sin verksamhet och planering för verkställande direktören och ekonomidirektören.

Information och kommunikation

Effektiva informations- och kommunikationsvägar möjliggör rapportering och återkoppling från verksamheten till styrelse och bolagsledning. Det är viktigt att rätt personer innehar den information som krävs för att kunna förstå innebörden av givna interna policies och riktlinjer samt att förstå konsekvenserna vid avsteg.

SJ arbetar med att förbättra den interna informationen och att förtydliga beslutsvägarna, för att öka tillförlitligheten och effektiviteten i företagets finansiella rapportering. Inom företaget finns dokumenterade beslutsvägar, befogenheter och ansvarsområden redovisade på SJs intranät.

Inom SJ genomförs möten som möjliggör dialog mellan chefer och medarbetare. Stor tonvikt läggs vid regelbundna arbetsplatsträffar, där företagets övergripande frågor naturligt kopplas till den enskilde medarbetarens ansvarsområde. Vidare genomförs medarbetarenkäter som innebär möjlighet till återkoppling.

Uppföljning

Uppföljning sker löpande av efterlevnaden av interna policies, riktlinjer och manualer samt av ändamålsenlighet och funk-

cionalitet i etablerade kontrollaktiviteter. Årligen görs en utvärdering över hur den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är organiserad. I arbetet medverkar styrelse, revisionsutskott, internrevision och Stab Ekonomi.

De externa revisorerna genomför årligen viss granskning av den interna kontrollen.

Internrevisionen följer den av styrelsen fastställda revisionsplanen. Internrevisionen rapporterar resultatet av sin revision till SJs styrelse efter beredning i Revisionsutskottet.

Den interna kontrollen

Styrelsen har gett revisionsutskottet i uppgift att övervaka att beslutade åtgärder, som syftar till att öka den finansiella rapporteringens tillförlitlighet genomförs och att löpande utvärderingar sker för att kontrollera beslutens ändamålsenlighet och effektivitet. Utskottets arbete har bland annat inneburit att övervaka utvärderingen av bolagets interna kontroll samt att ta del av rapporter från revisorerna. Revisionsutskottet har också till uppgift att granska revisorernas oberoende ställning i förhållande till SJ.

Förändringar av rutiner och processer genomförs fortlöpande och innebär bland annat att den interna kontrollen för hantering av behörigheter och systemförändringar stärks. Genom implementering av ett nytt personalsystem samt uppgradering av andra IT-system kan tidigare manuella arbeten automatiseras. Därmed stärks den interna kontrollen.

Införda kontroller har effektiviserat delar av arbetet med framställningen av finansiella rapporter. Vissa kontroller har inneburit revidering av rutiner, vilket innebär att dessa kontroller kan utgå för att ersättas av andra mer väsentliga. Internkontrollarbetet kommer fortsättningsvis i högre utsträckning att inbegripa dotterbolagen. En av de åtgärder som genomförts är en harmonisering av ekonomisystem i dotterbolagen där även kund- och leverantörfakturor behandlas i systemet.

Allt arbete fortgår enligt den anvisning som styrelsen har fastställt.

SJ har också genomfört en hot- och sårbarhetsanalys av alla ekonomirelaterade system. Syftet med analysen är att minimera de skador som kan ske. Utifrån analysen upprättades ett antal prioriterade åtgärder som har genomförts. Exempelvis har kompletterande automatiska kontroller införts och driftsäkerheten har förstärkts för de finansiella systemen. Arbetet med att minska antalet IT-system har också påbörjats. Intern kontroll är en kontinuerlig process, som löpande anpassas utifrån förändringar som sker internt och externt. Det är styrelsens ambition att den interna kontrollen anpassas till dessa förändringar och att den successivt förbättras.